

Τίτλος Εισήγησης:
«Η επίδραση του πένθους στη ζωή των παιδιών»
Μελέτη περίπτωσης:
«Η απώλεια της μητέρας»

Κότελη Σταυρούλα
Φιλολόγος Ε.Α.Ε. (ΠΕ02)
Κ.Ε.Σ.Υ. Φλώρινας

- ✎ Πρωτογενής έρευνα, η οποία πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια της διπλωματικής μου εργασίας με τίτλο *'Il comportamento dei bambini nell' ambiente scolastico dopo il lutto'*
- ✎ Ο τρόπος με τον οποίο αναπτύχθηκε η έρευνα ήταν η συνέντευξη
- ✎ Το δείγμα ήταν μια κοπέλα που βίωσε το πένθος σε εφηβική ηλικία

Στόχος έρευνας

Η παρούσα έρευνα είχε στόχο να εξετάσει τους τρόπους κατά τους οποίους ένα έφηβο άτομο επηρεάζεται από την απώλεια της μητέρας, καθώς και τον βαθμό κατά τον οποίο επηρεάστηκε η μετέπειτα ζωή του.

Έγινε μία προσπάθεια διερεύνησης των αποτελεσμάτων που επέφεραν η ασθένεια και έπειτα ο θάνατος της μητέρας της:

1

Στην
ψυχοκοινωνική
πορεία της
έφηβης

2

Στο σχολείο και τις
μαθησιακές
επιδόσεις σε αυτό

3

Στην αλληλεπίδραση
των σχέσεων μεταξύ
των μελών της
οικογένειας

Εφηβεία και Πένθος

- ❑ Η εφηβεία αποτελεί ένα κρίσιμο αναπτυξιακό στάδιο για κάθε παιδί, καθώς βρίσκεται σε μια μεταβατική περίοδο από την παιδική στην ενήλικη ζωή, αναλαμβάνοντας το ρόλο και τις ευθύνες του ενήλικου
- ❑ Το εφηβικό πένθος αποτελεί μια ιδιαίτερη περίπτωση. Μέσα από την κατάσταση του πένθους, οι έφηβοι συνειδητοποιούν ότι όλοι οι άνθρωποι είναι θνητοί, με αποτέλεσμα να αντιλαμβάνονται τις συμβολικές και μεταφυσικές ερμηνείες του θανάτου.

Ο θάνατος αγαπημένου προσώπου
μπορεί να προκαλέσει
πολύ δραματοποιημένες αντιδράσεις
που σε μερικές περιπτώσεις
μπορεί να εκδηλωθούν
με αρνητική και αντικοινωνική
συμπεριφορά.

Στους εφήβους, είναι πιο δύσκολο
να εκτιμηθούν οι συνέπειες
που τους δημιουργεί η απώλεια,
διότι έχουν την τάση άρνησης της θλίψης τους,
η οποία είναι συνυφασμένη με την έντονη
έκρηξη του συναισθήματος και τις παράλογες
πράξεις τους

Απώλεια Γονέα: μητέρας

Η βαριά ασθένεια ενός γονέα αποτελεί τον αντίκτυπο ενός ψυχικού πόνου που ακόμη δεν έχει εκφραστεί και πιθανότατα να οδηγήσει την οικογένεια σε μία ρεαλιστική αποδόμηση της πραγματικότητας

Για να κατανοήσουμε τον αβάστακτο πόνο που δημιουργείται σε ένα παιδί το οποίο χάνει την μητέρα του, θα πρέπει αρχικά να υπογραμμιστεί ο ιδιαίτερος δεσμός της μητέρας με το παιδί.

Επομένως, από τη στιγμή που επέρχεται ο θάνατος της μητέρας από μία μακροχρόνια ασθένεια ή κάποιο δυστύχημα, τα παιδιά καθίστανται αδύναμα, νιώθοντας ότι χάνουν ένα πολύ σημαντικό κομμάτι της ζωής τους

Τομείς Επίδρασης Απώλειας

❑ Ο θάνατος ενός γονέα επιδρά σε πολλές πτυχές της καθημερινής ζωής ενός παιδιού.

Ένα τέτοιο τραυματικό γεγονός επηρεάζει τη συναισθηματική σφαίρα, τη σωματική υγεία, καθώς και τη σχολική επίδοση και ένταξη των παιδιών.

❑ Η κακή ψυχική υγεία είναι ικανή να επιφέρει προβλήματα, όπως διανοητικές διαταραχές και δυσλειτουργία του νευροψυχολογικού συστήματος του παιδιού.

Επίδραση στο σχολικό πλαίσιο

Οι διαταραχές των παιδιών που έχουν παρατηρηθεί εξαιτίας της απώλειας προσώπου από την οικογένεια, στο σχολικό περιβάλλον από καθηγητές και δασκάλους είναι οι εξής:

Επιθετική συμπεριφορά

Εξάρσεις θυμού

Υπερκινητικότητα

Τα παιδιά δεν μπορούν να ελέγξουν τη συμπεριφορά τους και σκέφτονται και πράττουν με παρορμητικότητα

Σημάδια κατάθλιψης

Απομάκρυνση από τις κοινωνικές σχέσεις με τους συνομήλικους

Αντικανονική συμπεριφορά

Επιθετικότητα

Επιδράσεις στη μάθηση

Βρίσκουν μεγάλη δυσκολία να εστιάσουν τη προσοχή τους σε μια συγκεκριμένη δραστηριότητα.

Είναι πιθανό να παρουσιάσουν προβλήματα μάθησης

Έλλειψη προσοχής

Δυσκολία συγκέντρωσης

Μαθησιακές διαταραχές και δυσκολίες με αποτέλεσμα την πτώση της βαθμολογίας τους ή την εντύπωση που σχηματίζουν για τον εαυτό τους ότι είναι «ανίκανοι» να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της σχολικής κοινότητας.

Επιπτώσεις στην οικογένεια

Απομάκρυνση – αποξένωση μελών

Βίαιες εξάρσεις μελών

Οικονομικά προβλήματα

Σύγχυση ρόλων

Επομένως, όλα τα παραπάνω είναι ικανά να επηρεάσουν με κάθε τρόπο το παιδί σε μαθησιακό ή σε κοινωνικό επίπεδο και οι αρνητικές επιδράσεις της απώλειας στη σχολική απόδοση και ζωή

ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Η πρώτη γνωριμία με την Μ.

Η Μ. είναι 21 ετών και βρίσκεται στο τρίτο έτος φοίτησης στο Πανεπιστήμιο Ιωάννινων, σε τμήμα ανθρωπιστικών σπουδών

Η Μ. αρχίζει να μιλά για την οικογένειά της, «Ο πατέρας μου εργάζεται στο διοικητικό τμήμα του νοσοκομείου των Ιωαννίνων, η μαμά μου ήταν υπεύθυνη πωλήσεων σε μια εταιρία στα Ιωάννινα, ενώ η μεγαλύτερη μου αδερφή σπούδασε στην Θεσσαλονίκη, σε ιδιωτική σχολή»

Ύστερα από προτροπή του ερευνητή, η Μ. αναφέρεται περισσότερο στην οικογένειά της, « Η σχέση μου με την οικογένεια ήταν πολύ καλή. Ήμουν δεμένη με τη μητέρα μου και τον πατέρα μου. Με την αδερφή μου δεν είχα τις καλύτερες σχέσεις, λόγω διαφοράς ηλικίας (11 χρόνια) καθώς όταν ήμουν Γυμνάσιο η αδερφή μου σπούδαζε στην Θεσσαλονίκη»

ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

«Η μητέρα μου ήταν αυτή που με βοηθούσε στα μαθήματα στη σχολική μου ζωή και ήταν το στήριγμά μου σε όλα, ως τα 14 μου, όπου ήρθε η ασθένεια της»

Η συγκεκριμένη ασθένεια αποτελεί μία αυτοάνοση αρρώστια, τη δημιουργεί ο ίδιος ο οργανισμός του ατόμου, είναι μία ασθένεια που επηρεάζει Κεντρικό Νευρικό Σύστημα δηλαδή τον εγκέφαλο και την σπονδυλική στήλη, δημιουργώντας διάφορες διαταραχές στο άτομο καθιστώντας το σε θέση αδρανοποίησης. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η ασθένεια διαφέρει από άτομο σε άτομο και τα ποσοστά κληρονομικότητας είναι 0,2%.

Βρεφική ηλικία της Μ.

Η Μ, αναφέρεται στον εαυτός ως μωρό μέσα από όσα γνωρίζει από το συγγενικό της περιβάλλον, « Ως μωράκι, ήμουνα χαρούμενο, τραγουδούσα, πήγαινα στις αγκαλιές όλων και ήμουν πολύ ήσυχο. Σε ηλικία 11 μηνών άρχισα να περπατώ, δεν γκρίνιαζα σχεδόν καθόλου και όταν έκλαιγα, ερχόταν και με έπαιρνε αγκαλιά η μαμά μου και αμέσως ηρεμούσα»

Παιδική ηλικία της Μ.

«Πάντα είχα φίλους, ήμουν κοινωνικό άτομο, έπαιζα πάρα πολύ με τη παρέα μου και ιδιαίτερα με τις δύο κολλητές μου φίλες. Επίσης, ασχολούμουν πάρα πολύ με τα μαθήματα μου και πάντα ήμουν προετοιμασμένη για το σχολείο, έπαιρνα πολύ καλούς βαθμούς, στο Δημοτικό ήμουν παραστάτρια και σημαιοφόρος»

Η εμφάνιση της ασθένειας

Η ασθένεια της μητέρας της εμφανίστηκε όταν ήταν η Μ. ήταν 13 ετών

Όπως αναφέρει και η ίδια «Η μαμά μου ήταν κοινωνικότατη, αν και έμαθε για την ασθένεια της δεν το έβαλε ποτέ κάτω, μέχρι να την εγκαταλείψουν οι δυνάμεις της δούλευε και προσπαθούσε να μας φροντίσει όσο μπορούσε βέβαια (παύση)... Ο μπαμπάς μου ήταν δυνατός και πίστευε πως θα το ξεπεράσουμε κάποια στιγμή. Όμως το τελευταίο χρόνο ήταν χάλια είχε κουραστεί και σωματικά και ψυχολογικά»

Αισθανόμουν χάλια γιατί αντί να με προσέχει η μαμά μου την πρόσεχα εγώ. Ξέρεις τι είναι να είσαι 14-15 χρονών και να ταΐζεις και να πηγαίνεις την μητέρα σου στο μπάνιο;;;

Όλο αυτό το έκανα για να διευκολύνω την κατάσταση του μπαμπά μου, η αδελφή μου έλλειπε και όταν βρισκόταν στο σπίτι προσπαθούσε να αποφύγει με τον τρόπο της την όλη κατάσταση. Όμως το είχα συνηθίσει όλο αυτό, ποτέ δεν ζήτησα την βοήθεια κανενός, το διάβασμα για μένα ήταν μία διέξοδος, είχα πολύ φορτωμένο πρόγραμμα, και κάθε βράδυ πριν κοιμηθώ μέχρι και τώρα κάνω μια αναδρομή της ημέρας για να δω τι ήταν σωστό και τι ήταν λάθος»

Απώλεια της μητέρας της Μ.

Η Μ. στα 16 χρόνια της έχασε την μητέρα της, όπως αναφέρει
*«Η μητέρα μου πέθανε, ο καθένας ήταν μόνος του, κανένας δεν
μπορούσε να βοηθήσει κανέναν, δεν μπορούσα να
συνειδητοποιήσω την κατάσταση (παύση)...»*

Η στιγμή κατά την οποία εισέρχεται ο θάνατος στην ζωή των
μελών της οικογένειας καθιστά τα παιδιά πολύ ευάλωτα

«Είχα πολλά νεύρα, δεν ήθελα να έρχομαι σε επαφή με κανέναν από την οικογένεια μου. Απομακρύνθηκα από τον πατέρα μου, που τον λάτρευα γιατί του έριχνα ευθύνες πως δε κατάφερε να τη σώσει»

Μόνη μου μεγάλωσα, μόνη μου έγινα αυτό που έγινα, δεν με βοήθησε κανένας. Ο πατέρας μου ήταν αγχωμένος για εμένα με όλη κατάσταση και εγώ προτιμούσα να μην τον βλέπω καθόλου, παρά να τον βλέπω έτσι. Περίμενα τα γενέθλια και τις γιορτές για να πάρω μία αγκαλιά και ένα φιλί από αυτόν και ας έκανα πως δεν ήθελα να τον βλέπω για ένα διάστημα»

Σχολείο

«Δε με ένοιαζε το σχολείο πια, αφού δεν είχα τη μαμά μου.

Δεν διάβαζα, απλά πήγαινα , ήθελα να μείνω στην ίδια τάξη στην αρχή για να αναγκάσω το μπαμπά μου να με σταματήσει.

Από άριστη μαθήτρια, η επίδοσή μου έπεσε και έφτασα να βγάλω γενικό μέσο όρο 11

Αντιδρούσα στους καθηγητές που μου μιλούσαν

Από το πιο καλό και ήρεμο παιδί της τάξης, είχα γίνει ο εφιάλτης τους»

Φίλοι

«Είχα λίγους φίλους και καλούς, ήμουν σκληρή απέναντι στους άλλους (παύση)... δεν ήθελα να πληγωθώ πάλι

Γενικότερα, τους ανθρώπους τους διάλεγα, τους έψαχνα πάρα πολύ για να τους κάνω φίλους μου»

Εφηβεία

«Ήμουν πολύ στεναχωρημένη που έβλεπα την μαμά μου να χειροτερεύει και δεν ήξερα τι θα συμβεί, ήμουν στεναχωρημένη με την στεναχώρια του μπαμπά μου. Δεν μιλήσαμε ποτέ για το πώς νιώθαμε»

Επίσης ανέφερε ότι «Η εφηβεία με επηρέασε πάρα πολύ, υπήρχε ένταση στο σπίτι δίχως να μαλώνουμε, προσπαθούσα να είμαι ένα ήρεμο και ήσυχο παιδί ακούγοντας πάρα πολύ τον πατέρα μου»

Η Μ. αναφέρει «Πέρασα μία δύσκολη εφηβική περίοδο, από την μία προσπαθούσα να διαχειριστώ την όλη κατάσταση μέσα στο σπίτι μου και από την άλλη την μεταβατική περίοδο που βίωνα από την παιδική ηλικία στην ενήλικη ζωή. Στην συγκεκριμένη περίοδο το ανέλαβα πλέον τον ρόλο και τις ευθύνες ενός ενηλίκου

Στη πιο κρίσιμη φάση της ζωής μου έχασα το στήριγμά μου, τη μαμά μου, το πιο σημαντικό άνθρωπο στη ζωή μου. Αυτό με επηρέασε πολύ, άλλαξα, δεν ήμουν πια η ίδια...Σε αυτή την κατάσταση μπήκα ως το πιο χαρούμενο παιδί και βγήκα μια δυστυχημένη έφηβη »

Η μετάβαση..

«Το καλοκαίρι πριν ξεκινήσει η Γ Λυκείου και ενώ βρισκόμουν για καφέ με τις 2 κολλητές μου φίλες, κάτι άλλαξε μέσα μου .. Τις άκουγα να μιλούν για τα όνειρα τους.. ΕΓΩ Τι; Τι όνειρα είχα; Η ζωή μου σταμάτησε όταν έφυγε η μαμά αλλά έπρεπε να συνεχίσει .. αυτό θα ήθελε και εκείνη.. Είχαμε όνειρο όταν μεγαλώσω να κάνω μια δουλεία που θα βοηθάω τους ανθρώπου και αυτή να με καμαρώνει .. ΑΥΤΟ ΕΚΑΝΑ»

«Στήριγμά μου ήταν ο πατέρας μου .. Πήραμε μια καθηγήτρια που με βοήθησε να αναπληρώσω τα μαθησιακά κενά που δημιουργήθηκαν όλο αυτό το διάστημα και κατάφερα να βγάλω 17.000 μόρια στις πανελλήνιες εξετάσεις και να περάσω στη σχολή που ονειρευόμουν πριν φύγει η μαμά μου..

**ΤΟ ΚΑΤΑΦΕΡΑ ΓΙΑ ΕΚΕΙΝΗ ΓΙΑ
ΝΑ ΜΕ ΚΑΜΑΡΩΝΕΙ ΠΑΝΤΑ»**

Τωρινή ζωή της Μ.

«Η τωρινή σχέση με τον πατέρα μου είναι εξαιρετική, του εμπιστεύομαι τα πάντα και τα ξέρει όλα για μένα, δεν μου λείπει τίποτα, πλέον μου χαμογελά και χαίρομαι παραπάνω από ότι ο ίδιος, με προσέχει πάρα πολύ

Επίσης, οι σχέσεις μου με την αδερφή μου είναι εξαιρετικές, ειδικά τώρα που θα αποκτήσει παιδί βασίζεται πολύ πάνω μου, είναι στήριγμά για μένα μαζί με τον πατέρα μου. Τώρα καταλαβαίνω ότι είμαι πολύ τυχερή που έχω αυτήν την αδερφή»

«Είμαι συνεπέστατη φοιτήτρια και ζω μια κανονική ζωή της ηλικίας μου, με φίλους και διασκέδαση, όπως μου αξίζει.. Έχασα πολλά χρονιά από τη ζωή μου θρηνώντας, τώρα θα ζήσω όσα στερήθηκα, εξάλλου αυτό θα ήθελε και η μαμά μου »

«Στον ελεύθερο μου χρόνο γυμνάζομαι κυρίως για αποφόρτιση και εκτόνωση για το καθημερινό άγχος που προκαλείται. Έχω αναπτύξει πολλά κοινωνικά δίκτυα καθώς μου αρέσει η κοινωνικότητα και όχι η αδράνεια»

Συμπεράσματα

Όταν λοιπόν, ο άρρωστος πεθάνει έχει ως συνέπεια να πεθαίνει μαζί του συμβολικά και η οικογένεια έτσι όπως την ήξεραν τα μέλη της στο σύνολο της, δηλαδή μπαμπάς, μαμά και αδέρφια. Άρα το πένθος είναι διπλό. Επομένως είναι επιτακτική ανάγκη να πραγματοποιηθεί μία ανακατανομή των ρόλων, των σχέσεων και των ευθυνών στα δεδομένα της καινούριας οικογένειας που αναπτύσσεται και η οποία είναι διαφορετική από την προηγούμενη

Σας ευχαριστώ

Σας ευχαριστώ